

CONSIDERAȚII ASUPRA TEZAUROLUI DE LA HINOVA

de MIRCEA SFÎRLEA

Tezaurul de la Hinova, jud. Mehedinți, este printre cele mai mari tezaururi de aur descoperite pe teritoriul României în secolul nostru, fiind alcătuit din peste 900 de obiecte și 8765 paiete, în greutate totală de 4919, 20 gr.

Încă de la descoperire (vara anului 1980), tezaurul a suscitat un interes deosebit, motivat prin cantitatea de metal prețios, prin numărul mare de obiecte, precum și prin varietatea pieselor componente. Din această cauză, Muzeul Național de Istorie a solicitat expertizarea prin metode nucleare a citorva obiecte din tezaur, în cadrul colaborării cu Institutul Central de Fizică și Universitatea București.

Au fost supuse analizelor de fizică atomică 9 piese din tezaur (c mărgea bitronconică și 8 mărgele octaedrice), utilizându-se fluorescența cu raze X și activarea cu neutroni (variante "streak"), ceea ce a permis verificarea reciprocă a celor două metode. În paralel, au fost analizate prin metoda AAN streak 15 eșantioane de aur aluvionar și din filoane de aur din Munții Apuseni, obținute de la Muzeul aurului din Brad, pentru a se stabili eventuale surse de procurare a aurului necesar confecționării obiectelor.

Din analizele nucleare efectuate, pe baza concentrației de argint, reiese că obiectele cercetate constituie 3 grupe : a. 1% - 18% Ag ; b. 22% Ag ; c. 26% - 28% Ag. Pentru toate obiectele analizate, concentrația de cupru variază între 0 și 2%.

Raportând cele 9 piese la rezultatele analizelor efectuate pe probe de aur nativ se poate trage concluzia că tezaurul de la Hinova a fost lucrat din aur extras din Munții Apuseni. În actualul stadiu al cercetărilor și de constituire a băncii de informații, zăcămintele cele mai apropiate ca structură de piesele aflate în discuție se localizează în poligonul aurifer al Munților Apuseni, probabil minele de la Baia de Arieș, Brădișor și Musariu de lângă Brad.

Compoziția auriferă apropiată dintre obiectele tezaurului și zăcămintele contribuie la lămurirea unor aspecte ale civilizației trace nord-dunărene din preajma sec. al XII-lea î.e.n., respectiv din perioada incipientă a epocii fierului.

Pentru această perioadă istorică, cercetările arheologice, precum și descoperirile fortuite au demonstrat o dezvoltare fără precedent a metalurgiei bronzului pe teritoriul României, înregistrându-se

adevărată "revoluție metalurgică", concretizată printr-un mare număr de depozite și descoperiri izolate. Același fenomen se constată și în ceea ce privește prelucrarea artistică a aurului. Astfel, din perioada incipientă a epocii fierului provine un mare număr de tezaure, dintre care unele sînt deosebit de mari, cum sînt cele de la Firiteaz, Sacoșul Mare, Hodiș, Căuaș, Smig, Oradea, Bihor, Bîa etc. Din păcate, majoritatea acestor tezaure sînt rezultatul unor descoperiri întâmplătoare, din care cauză încadrarea lor cronologică s-a efectuat pe baza cercetărilor de artă comparată sau a asocierilor de descoperire.

Tezaurul de la Hinova provine dintr-o săpătură arheologică sistematică, ceea ce permite o datare certă. Majoritatea obiectelor din acest tezaur sînt întinse în forme asemănătoare sau identice în tezaurele trace contemporane. Prin urmare, datarea sigură a tezaurului de la Hinova permite încadrarea cronologică a tuturor tezaurelor și a obiectelor izolate ce cuprind obiecte similare.

Cercetarea nucleară indică utilizarea aurului local pentru confecționarea tezaurului de la Hinova, ceea ce ne face să presupunem că și celelalte tezaure cu care este contemporan au fost lucrate tot din aur nativ local.

Descoperirea unui tezaur de asemenea mărimă presupune și o intensă exploatare a zăcămintelor aurifere din Munții Apuseni, precum și legături între uniunea de triburi trace din zona dunăreană cu regiunile de extracție auriferă din Transilvania. Totodată, varietatea pieselor de la Hinova certifică existența unor meșteri care cunoșteau procedeele tehnice de extragere a aurului, precum și a unor meșteri specializați în prelucrarea artistică a acestuia buni cunoscători ai stilului artei tracilor nord-dunăreni.

Repertoriul artistic comun pieselor de la Hinova și celorlalte tezaure trace carpato-dunărene indică un înalt nivel de civilizație, demonstrează caracterul unitar și autohton al acesteia, fapt ce ne face să considerăm că nu numai aurul era local, ci și meșterii care au creat asemenea podobe aparțin spiritualității trace.

În concluzie, prin utilizarea unor asemenea metode moderne de cercetare se certifică originalitatea și caracterul autohton al civilizației carpato-dunărene din etapa incipientă a epocii fierului.

CONSIDÉRATIONS CONCERNANT LE TRÉSOR DE HINOVA

Résumé

En utilisant les méthodes nucléaires pour l'analyse des pièces provenant du trésor de Hinova, on a établi que l'or natif utilisé a été extrait dans la zone aurifère des Mont Apuseni.

De nombreuses pièces appartenant à ce trésor se retrouvent en formes similaires dans la majorité des trésors provenant du début de l'âge du fer.

Cette constatation vient de suggérer l'idée que ces pièces ont été aussi confectionnées en utilisant les ressources locales.

L'unité de style présentée par les trésors de cette époque nous permet de supposer que les artisans ont été autochtones.

Ces données viennent de contribuer à la meilleure connaissance de la civilisation thraco-carpato-danubienne du XIIe siècle av.n.è.